

Asia: VN/12919/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Akkuteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä.

Akkuteollisuuden suunnitellut investoinnit Suomeen voivat potentiaalisesti olla jopa 15 miljardia euroa seuraavien vuosien aikana (lähde: Invest in Finland). Juuri valmistuneen vihreiden investointien taloudellisten vaikutusten selvityksen (EK dataikkuna/Sweco, lokakuu 2024) mukaan akkuteollisuuden investointien kansantaloudellinen merkitys on valtava. Laskennallisesti se voi olla jopa 64 miljardia euroa (investointien ollessa 15 miljardia) ja vaikutus verotuloihin voi olla jopa 7,5 miljardia euroa. Henkilötyövuosia on arvioitu selvityksessä syntyvän jopa 114 000. Vihreän siirtymän (ml. akkuteollisuus) investoinnit ovat kansantaloudellisessa mielessä kriittisiä, ja tämä verohyvitys on askel oikeaan suuntaan.

Tuen hakeminen

Nyt lausunnoilla oleva verohyvitys perustuu EU:n kriisi- ja siirtymäpuitteisiin, ja jakson 2.5.1. mukainen investointituki tulee myöntää 31.12.2025 mennessä. Kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.6. jakso koskee investointitukia teollisuuden vähähiilistämiseen sekä energiatehokkuustoimenpiteisiin, ja myös sen mukainen rahoitus tulee myöntää vuoden 2025 loppuun mennessä, samoin kuin jakson 2.8. sallimat tuet.

Myös tässä hallituksen esityksessä tuen myöntämisen määräajaksi on esitetty vuoden 2025 loppua. On selvää, että nyt esitetty aikaraja tulee EU-säädöksistä, mutta se on aivan liian tiukka ajatellen suuria akkuteollisuuden investointeja, joiden investointipäätös saattaa venyä esimerkiksi ympäristöluvan saamisen viivästymisen vuoksi. HE:ssä ei kuitenkaan esitetä, että investointipäätös tulisi olla tehtynä, joten ilmeisesti tukihakemus voidaan tehdä myös jo suunnitteluvaiheessa ennen kuin investointipäätöstä on tehty. Ehdotamme, että jos EU:ssa päätetään jatkaa tukipuitteita vuoden 2025 jälkeenkin, se otettaisiin tässä laissa automaattisesti aikarajaa pidentävänä tekijänä huomioon.

Hyvityksen määrä ja myöntäminen

Investointihyvityksen määräksi ehdotetaan 20 prosenttia hyvityksen perusteeksi hyväksyttävistä investointikustannuksista, enimmillään kuitenkin 150 miljoonaa euroa. Täyden investointihyvityksen määrän saisi siten 750 miljoonan euron investointikustannuksilla. Ehdotetut rajat perustuisivat kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.8. jakson verotuksen kautta myönnettävän tuen enimmäismääriin. Siten kansallisesti investointihyvityksen määrä olisi yhtenäinen investoinnin tyypistä riippumatta eikä jaksojen 2.5.1. ja 2.6.:n mahdollistamia korkeampia tuki-intensiteettejä sovellettaisi. Vastaavasti ei otettaisi käyttöön jaksojen 2.5.1. ja 2.8. korkeampia tuki-intensiteettejä pk-yrityksille ja jakson 2.8. korkeampia tukimääriä tietyille aluetukialueille tehtäville investoinneille

Ehdotettu 150 miljoonan investointihyvityksen enimmäismäärä olisi yhtiökohtainen eli tilanteessa, jossa yhtiö toteuttaisi useamman investointihyvityksen soveltamisalaan kuuluvan investoinnin, voisi se kuitenkin saada hyvitystä kaikkiin hankkeisiin yhteensä enimmillään 150 miljoonaa euroa. Jos yhtiö kuuluu konserniin, laskettaisiin hyvityksen enimmäismäärä konsernikohtaisesti johtuen valtioneuvoston päätöksistä.

Lain 6 §:n mukaan palkat ja yleiskustannukset eivät olisi investointihyvityksen perusteeksi hyväksyttäviä kustannuksia. Tätä rajausta on perusteltu sillä, että palkkojen hyväksyminen edellyttäisi tuntitason seurantaan hankekohtaisesti, ja siten kustannusten rajaamisen ulos uskotaan vähentävän hallinnollista taakkaa hyvityksen saajien ja viranomaisen osalta. Perusteluissa on myös oletettu, että palkkakustannusten osuus investoinnin kokonaiskustannuksista jäänee vähäiseksi. Investoinnin suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät palkat ja yleiskustannukset olisi tärkeää sisällyttää verotuen piiriin. Suunnittelukustannukset voivat muodostaa merkittävän osan investointiprojektien palkkakustannuksista ollen esimerkiksi 10–20 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Kriisi- ja siirtymäpuitteista johtuvat investointihyvityksen myöntämisen kriteerit koostuvat osittain hyvin teknisistä investoinnin ilmastovaikutuksia koskevista kysymyksistä. Investointihyvityksen myöntämistä perustettaisiin menettely, jossa mainittuja kriteereitä arvioi ensisijaisesti kyseisiä asioita

arvioimaan kykenevä asiantuntijaorganisaatio. Hyvitystä haettaisiin Business Finlandilta kirjallisella hakemuksella. Business Finland käsittelisi hakemukset ja tekisi hyvityksen myöntämistä koskevat päätöksen vuoden 2025 loppuun mennessä. Business Finland pyrki avaamaan hakumenettelyn mahdollisimman pian hallituksen esityksen antamisen jälkeen.

Koska tuki on myönnettävä 31.12.2025 mennessä ja on oletettavaa, että hakemuksia laaditaan hankkeista myös ns. varmuuden vuoksi, kehoitamme varmistamaan, että Business Finlandissa on riittävät resurssit hakemusten arviointiin ja tukipäätösten tekemiseen aikarajan puitteissa. Yleisempänä kommenttina toivomme, että Business Finland käsittelee hakemuksia ns. rullaavasti 2025 aikana, jolloin päätöksiä voidaan odottaa myös kesken vuoden 2025 (nopeuttaa hankkeiden etenemistä).

Hyvityksen käyttö

Investointihyvitystä voisi käyttää ensimmäisen kerran sinä vuonna, kun investointi valmistuu, kuitenkin aikaisintaan vuonna 2028 alkavana verovuotena. Lisäksi investointihyvityksen käyttöä säädeltäisiin siten, että hyvitystä saisi käyttää verovuodessa enintään 10 prosenttia hyvityksen kokonaismäärästä ja että hyvitys olisi käytettävissä yhteensä 20 vuotta. Ehdotettu 20 vuoden määräaika investointihyvityksen käytölle laskettaisiin investoinnin valmistumisajankohdasta riippumatta ensimmäisestä vuonna 2028 alkavana verovuotena.

Ehdotamme käytön aikarajan pidentämistä 25-30 vuoteen, joka on yleisesti käytetty laitoksen laskennallinen käyttöikä.

Pykäläkohtaiset kommentit

2 §: töiden alkamisella tarkoitetaan rakennustöiden aloittamista tai ensimmäistä velvoittavaa laitetilauksopimusta, ja 5 § todetaan, että investointihyvityksen piiriin hyväksytään vain sellaiset hankinnat ja työt, joiden sopimus on tehty verohyvitystä koskevan hakemuksen jättämisen jälkeen. Ja kun hakemus tulisi tehdä ennen töiden aloittamista, niin tässä on hyvitettyjen kulujen suhteen potentiaalista ristiriitaa. Pyydämme tarkistamaan yhteensopivuuden.

19 §. Investointihyvitykseen oikeuttava ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategista alaa koskeva investointi. Pykälässä säädettäisiin kriisi- ja siirtymäpuitteiden 85 kohdan a alakohtaa vastaavasti niistä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategista alaa koskevista

investoinneista, joille investointihyvitystä voitaisiin myöntää. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan investointihyvitystä voitaisiin myöntää investoinneille ilmastoneutraalin talouteen siirtymisen kannalta olennaisten laitteistojen tuotantoon. Näillä laitteistolla tarkoitettaisiin pykälän 2 momentin perusteella akkuja, aurinkopaneeleita, tuuliturbiineita, lämpöpumppuja, elektrolyysilaitteita ja hiilidioksidin talteenotto-, hyödyntämis- ja varastointilaitteita.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti investointihyvitystä voitaisiin myöntää myös sellaisten keskeisten komponenttien tuotantoon, jotka on suoraan tarkoitettu ja käytetään ensisijaisesti 1 kohdan mukaisten olennaisten laitteistojen valmistuksessa. Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla investointihyvitystä voitaisiin myöntää myös olennaisten laitteiden ja keskeisten komponenttien tuotannossa tarvittavien kriittisten raaka-aineiden tuotantoon tai talteenottoon.

Katsomme, että akkukemikaalit ja -kennot ovat keskeisiä akkujen tuotannossa tarvittavia komponentteja ja ovat näin ollen hyvityksen piirissä. Myös akkujen valmistus tulee olla hyvityksen piirissä.

26 §. Investointihyvityksen vähentäminen ja jaksottaminen. Pykälässä säädettäisiin investointihyvityksen vähentämisen määräajasta. Nopeimmillaan investointihyvityksen voisi käyttää kymmenen vuoden aikana investoinnin valmistumisesta, ja aikaa hyvityksen käyttämiselle olisi enintään 20 vuotta, minkä jälkeen investointihyvitystä ei voisi enää käyttää. Ehdotettu 20 vuoden käyttöaika laskettaisiin ensimmäisestä yhtiön kalenterivuoden 2028 aikana alkavasta verovuodesta. Jos investointi valmistuisi vasta tämän verovuoden jälkeen, saisi investointivähennystä kuitenkin vähentää ensimmäisen kerran sen verovuoden aikana, jona investointi valmistuu. Tällöin kokonaisaika investointihyvityksen käytölle olisi mainittua 20 vuotta lyhyempi, sillä tämä aika laskettaisiin joka tapauksessa ensimmäisestä kalenterivuoden 2028 aikana lasketusta verovuodesta. Investointihyvitystä voisi siten käyttää joka tapauksessa viimeisen kerran kalenterivuoden 2047 aikana alkavana verovuotena.

Ehdotamme, että vähentämisaika olisi 25-30 vuotta, joka on keskimääräinen laskennallinen laitoksen käyttöikä.

Vilenius Pia
Akkuteollisuus ry